

Bildande av Snipalandets naturreservat i Jokkmokks kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 2, ska utgöra Snipalandets naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 5).

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess opåverkade och urskogsartade karaktär samt dess biologiska mångfald. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar för att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer,
- ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att t.ex. lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt, samt
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet, tillika dess prioriterade bevarandevärden, är den urskogsartade skogen med dess stora biologiska mångfald och höga friluftsvärden.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar,
2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t.ex.

- genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som t.ex. mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12,
 4. anlägga väg eller led,
 5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
 6. bedriva vattenverksamhet, t.ex. genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
 7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
 8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen, samt
 9. framföra motordrivna fordon utanför befintlig väg, samt
 10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,
12. uppföra älgstorn, samt
13. utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning samt efterföljande stängsling,
4. bekämpning av främmande arter,
5. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
6. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål, samt

7. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom underhåll på väg, anläggande och underhåll av parkeringsplatser, stigar, leder, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att t.ex. gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. skräpa ner, samt
6. framföra motordrivna fordon utanför befintlig väg.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av väg, exempelvis hyvling, grusning, dammbindning, slyröjning, snöröjning, halkbekämpning eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard och funktion. Föreskrifterna hindrar inte heller kapning och flytt av träd som fallit eller lutar in i väg- eller siktröjningsområdet. Redan fallna träd får kapas vid gränsen för siktröjningsområdet medan lutande träd även får kapas vid rot. Kapade delar ska läggas i naturreservatet i anslutning till siktröjningsområdet. För samtliga åtgärder gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Sådana åtgärder kan vara byte av vägtrummor, rensning av vägdiken eller rensning efter omfattande stormfällning. Vägens sträckning framgår av Bilaga 2,

3. underhåll av byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen om anmälan för samråd,
4. röjning av slyskog och fällning av träd som riskerar att falla, samt uppförande av mindre markanläggningar så som spänger, eldstäder och liknande, inom det område som är markerat i Bilaga 4,
5. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
6. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen. Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå,
7. plockning av bär och matsvamp,
8. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning, samt
9. användande av terrängskoter, t.ex. fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer.

Beskrivning av ärendet

Snipalandets höga naturvärden uppmärksammades redan i slutet av 1980-talet. Då gjordes en naturvärdesinventering i Jokkmokk av den ideella organisationen Steget före, och resultaten publicerades i rapporten "Indikatorarter för identifiering av naturskogar i Norrbotten" (Naturvårdsverkets rapport 4692, 1997).

Länsstyrelsen inventerade Snipalandet åren 2003 och 2018, och kunde därefter beskriva naturvärdena närmre samt bekräfta att området är mycket skyddsvärt. Därefter inleddes reservatsbildningen och förhandling om ersättning för de tre berörda fastigheterna. År 2022 slöts en överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägaren SCA.

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Udtja sameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Ingen konsultation begärdes.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Sametinget, Försvarmakten och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Skogsstyrelsen ser positivt på reservatsbildningen och Försvarmakten har inga synpunkter på den. Sametinget har framfört att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet.

SGU har lämnat ett generellt yttrande för sju planerade naturreservat. SGU anser att det är önskvärt att det tydligt framgår av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas. Detta då de geologiska undersökningarna bidrar med viktig och grundläggande information som används i många samhällssektorer. SGU menar att de geologiska undersökningarna ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, och att SGU:s undersökningar generellt inte är av sådan art att de strider mot det naturbevarande syftet med naturreservatet.

SGU framhåller Sveriges behov av kritiska och strategiska råvaror, och att geologisk kunskap är central för att kunna identifiera malmpotentiella områden. SGU efterfrågar även en konsekvensanalys med en avvägning mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden. SGU framför att det naturreservat som planeras vid Snipalandet inte berörs av gällande eller förfallna undersökningstillstånd. Yttrandet bemöts i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av SGU:s synpunkter* nedan.

SCA, Udtja sameby, fiskerättsinnehavare och arrendatorer har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Ingen av dessa har inkommit med något yttrande.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Jokkmokks kommun. Kommunen har inga invändningar mot reservatsbildningen, men betonar vikten av att synliggöra naturreservatet på väl planlagda platser för allmänheten för att främja friluftsliv, rekreation och naturturism.

Samråd har genomförts med Naturvårdsverket som tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Området har egenskaper och strukturer som bildats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid.

Reservatet är avgränsat främst utifrån områdets höga skogliga naturvärden. Länsstyrelsen saknar detaljerad kunskap om reservatets våtmarker, sjöar och vattendrag.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Länsstyrelsens bemötande av SGU:s synpunkter

SGU har begärt att det tydligt ska framgå av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas.

Länsstyrelsen instämmer i vad SGU har framfört om att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten är viktigt för samhället, och att det finns ett stort samhällsintresse för metaller som bland annat krävs för den gröna omställningen. Vilken påverkan geologisk kartläggning har på naturreservatets naturmiljöer, arter och friluftslivsvärden beror bland annat på metod, samt var och när under året undersökningarna genomförs. Även om många metoder enligt SGU ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, så kan det inte uteslutas att vissa undersökningsåtgärder kan ha negativ påverkan på reservatets naturvärden.

Enligt länsstyrelsen är det inte lämpligt med ett undantag för åtgärder som eventuellt strider mot naturreservatets syfte, i synnerhet när potentialen för mineralutvinning är vag. Uppkommer det behov av att utföra åtgärder för undersökning, kartläggning eller inventering som strider mot naturreservatets föreskrifter finns möjlighet att söka dispens från föreskrifterna. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

SGU har även efterfrågat en konsekvensanalys med en redovisning av avvägning mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden.

Enligt länsstyrelsens uppfattning finns det inte några rättsliga krav på att i ett ärende om bildande av naturreservat genomföra en sådan konsekvensanalys som SGU har efterfrågat. Den konsekvensutredning som enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning enligt huvudregeln ska genomföras innan en myndighet beslutar föreskrifter (se avsnittet *Konsekvensutredning* nedan) avser föreskrifter enligt 8 kap. regeringsformen. Det innebär att det endast är ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB som ska konsekvensutredas, och alltså inte beslut om inskränkningar enligt 7 kap. 5 och 6 §§ MB.

Länsstyrelsen hanterar ett stort antal ärenden om bildande av naturreservat. Att genomföra den efterfrågade konsekvensanalysen i varje sådant ärende skulle vara mycket tidskrävande. Om regeringen och riksdagen anser att en avvägning mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden ska göras bör denna enligt länsstyrelsen i stället lämpligen hanteras på nationell nivå i samband med att nya mål för skydd beslutas nationellt.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera av miljökvalitetsmålen; Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv samt Begränsad klimatpåverkan.

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet berör ett område som är av riksintresse för friluftslivet, Kåbdalis-Kronogård, och som enligt 3 kap. 6 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta riksintresse.

Reservatet berör påverkansområden kopplade till verksamheten på Jokkmokks och Vidsels flygbaser. Anläggningarna är av riksintresse för totalförsvaret och ska enligt 3 kap. 9 § andra stycket MB skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Uppförande av höga objekt planeras inte inom ramen för reservatsbildningen. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Snipalandets naturreservat

Kommun:	Jokkmokk
Lägesbeskrivning:	5 km O om Kåbdalis
Fastigheter:	Gullringsheden 1:3, SCA Pieski 5:1, SCA Seunaure 1:5, SCA
Sameby:	Udtja sameby
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Area:	Ca 299 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 202 ha varav produktiv skog ca 177 ha Våtmark ca 40 ha Sjöar och vattendrag ca 51 ha Övrig mark ca 6 ha

Beskrivning av området

Fem kilometer öster om Kåbdalis ligger Snipalandet. Det är topografiskt intressant område. Ett kuperat och omväxlande dödisområde med små tjärrar, myrar och skogbevuxna moränbackar med skog. Det omväxlande landskapet gör området naturskönt och passande för friluftslivsaktiviteter.

Urskogsartad granskog med inslag av barrblandskog är den dominerande skogstypen. Granskogsmiljöerna är tämligen hänglavsrika, där garnlaven närmast dränker granarna på vissa lokaler. På krönen av moränbackarna och i myrkanterna är inslaget av tall stort. Lövinslaget består till största del av björk men här finns också enstaka aspar och spridda sälgar. Blåbär och friskmossor växer på marken och området har ganska god bonitet sett till läget.

Skogen är flerskiktad och naturligt luckig och endast enstaka välslutna partier finns. Detta förklaras av en obetydlig påverkan av äldre tiders plockhuggning, vilket är särskilt tydligt i granskogarna. Död ved finns det gott om av alla slag och i alla nedbrytningsstadier, men i synnerhet granlågor i detta grandominerade område.

Enstaka brandstubbar har noterats liksom enstaka brandljud i gamla tallar. Branden härjade på 1700-talets mitt. I flera borrhärdar från

olika träd kan man även se att tillväxten var extra stor år 1900. Möjligtvis kan det vara på grund av dimensionsavverkningar.

Spår av tretåig hackspett finns på flera träd och lavskrika har påträffats. Flertalet rödlistade arter finns i området bland annat rosenticka, rynkskinn, harticka, lunglav, talticka, gammelgranskål, knottrig blåslav och liten sotlav. Grantickan är en karaktärsart för området och finns som rötare på många gammelgranar.

Udtja sameby har renskötselrätt i området. De nyttjar det som sommarland, höstland och vinterland.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Fredrik Hörnsten som föredragande. I den

slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Johan Lindberg medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Karta över reservatet
3. Översiktskarta
4. Område som avses i det 4:e undantaget från föreskrifterna
5. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

Länstyrelsen
Norrbotten

Diariens 11077-2022

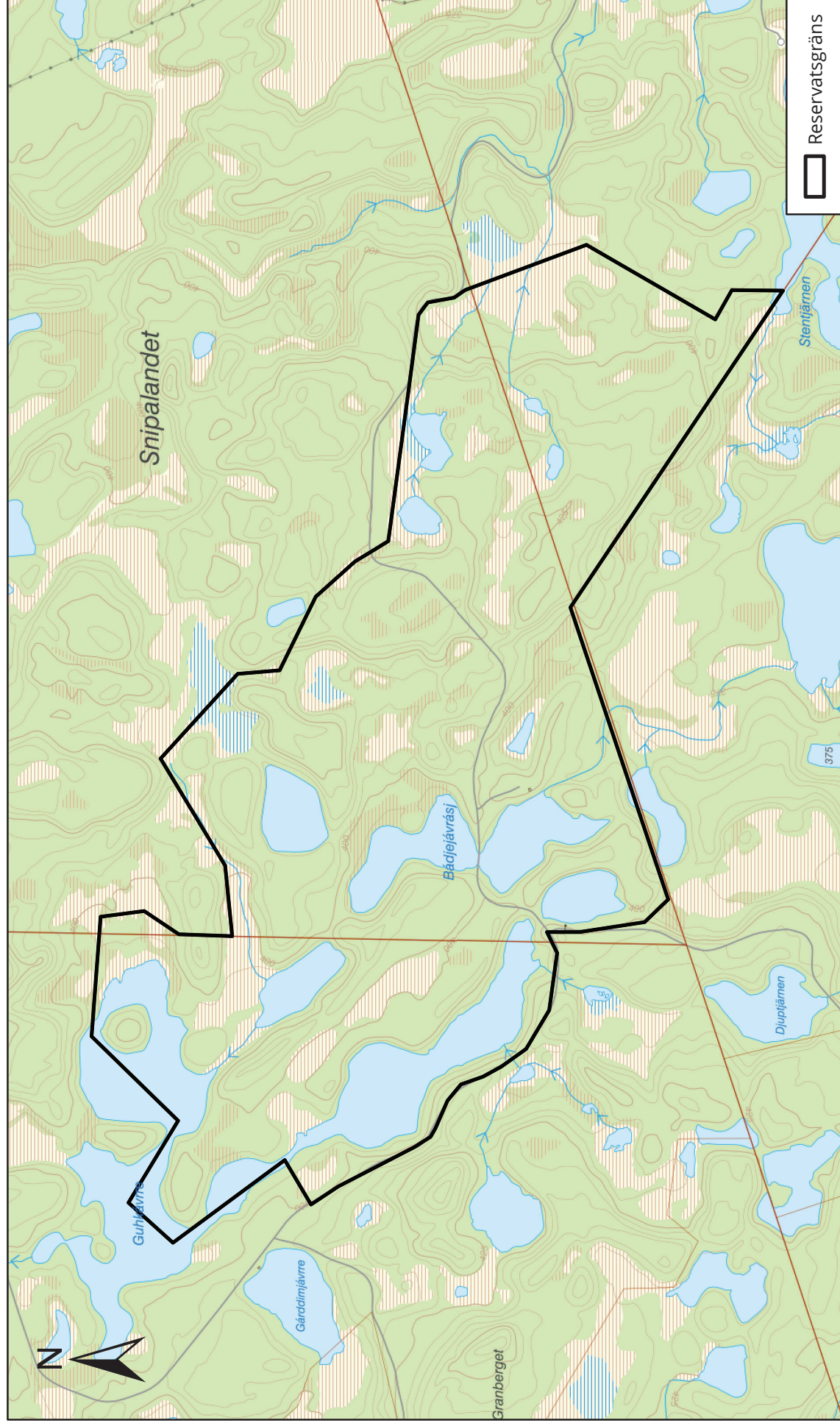
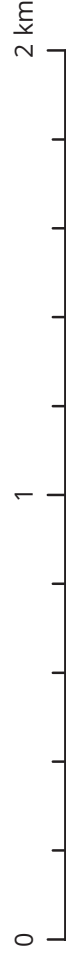
NVR ID 2063502

Bilaga 2

Snipalandets naturreservat

Areal: ca 299 ha

Skala: 1:16 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diari nr 11077-2022

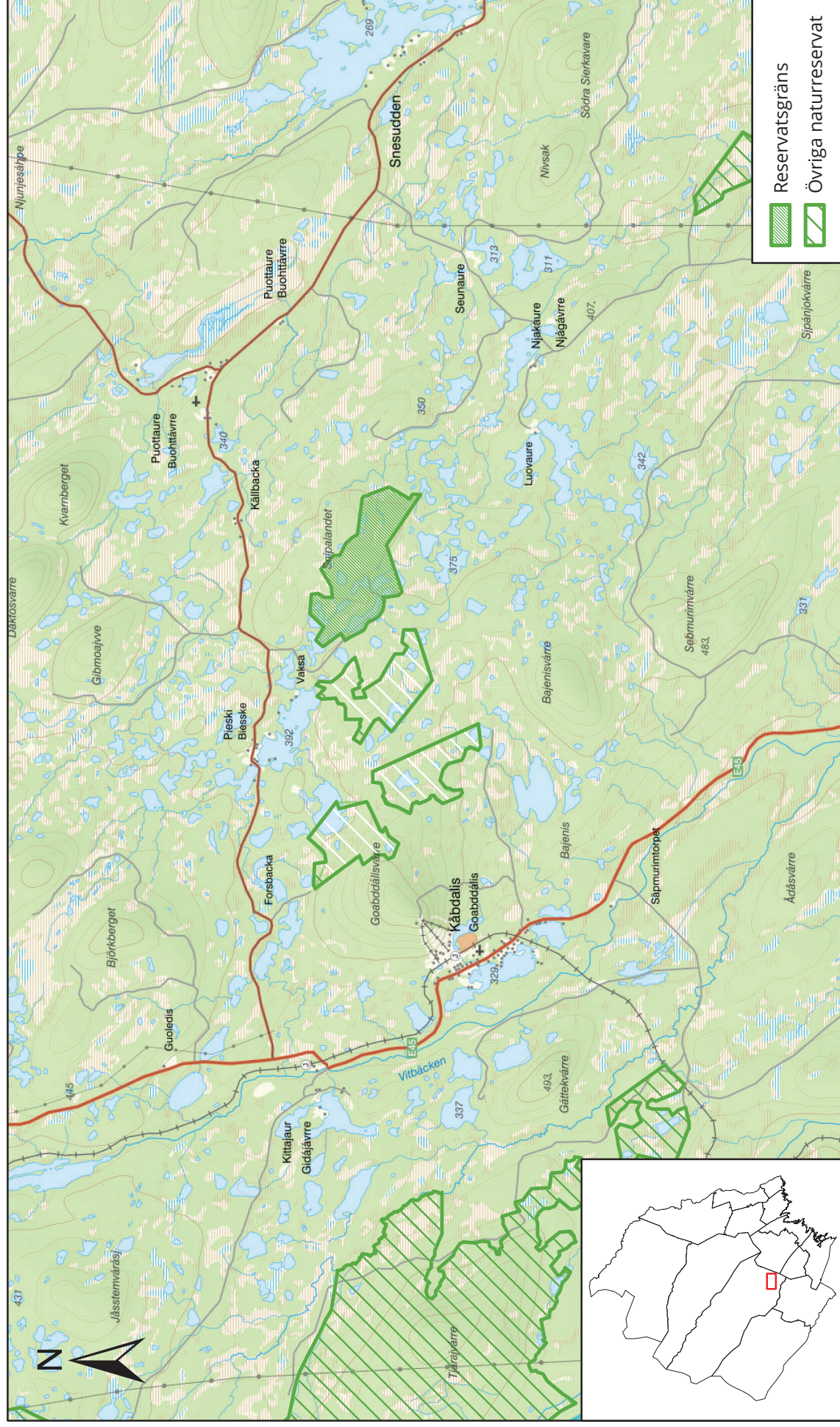
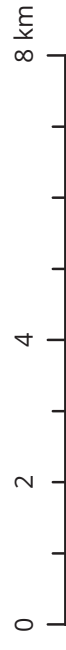
NVR ID 2063502

Bilaga 3

Snipalandets naturreservat

Jokkmokks kommun

Skala: 1:100 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diariennr 11077-2022

NVR ID 2063502

Bilaga 4

Snipalandets naturreservat

Område som avses i det 4:e undantaget från föreskrifterna

Skala: 1:800

0 10 20 40 60 m

